

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора університету

Іван ПАРУБЧАК

«_____» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА

вступного **фахового** випробування для здобуття

освітнього ступеня **Бакалавр** за спеціальністю

D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(ОПП «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»)

Програму розглянуто на засіданні
Приймальної комісії ЛНУВМБ
імені С.З.Гжицького
(протокол №6 від 09.04.2025 р.)

ПЕРЕДМОВА

До вступних випробувань для здобуття освітнього ступеня бакалавр зі спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок допускаються вступники, які мають диплом бакалавра, спеціаліста, магістра, здобутих за іншою спеціальністю.

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок – економічна спеціальність, що цілеспрямовано готує фахівців для роботи у фінансових установах (банківські установи, страхові компанії, органи місцевого самоврядування, органи казначейської служби, органи податкової служби) та фінансових службах підприємств та організацій різних форм власності (представники малого та середнього бізнесу, великі бізнес-структури, сільські та міські ради, районні та обласні державні адміністрації та ін.).

Професія фінансиста є однією із найбільш престижних та високооплачуваних у світі, та вимагає системного застосування управлінських та аналітичних навичок для оцінки фінансового стану підприємств та організацій, бюджетування та прогнозування, контролю над витрачанням грошових коштів та розробки заходів з мінімізації ризиків. Попит на цю професію не знизився в умовах карантинних обмежень та війни, оскільки дистанційна робота фінансиста є найбільш адаптованою до роботи у віддаленому режимі.

Фахове вступне випробування визначає рівень базових теоретичних знань абітурієнтів з дисциплін: фінанси, гроші і кредит, банківська система та фінансовий ринок

РОЗДІЛ 1. ФІНАНСИ

1. Теоретичні основи функціонування фінансів.

Економічні передумови виникнення та розвитку фінансів. Фінанси в економічній системі держави. Призначення та роль фінансів. Функції фінансів. Взаємозв'язок фінансів з іншими елементами економічної системи. Моделі фінансових відносин у суспільстві. Фінансова наука.

2. Генезис та еволюція фінансів.

Зародження фінансових відносин у країнах Стародавнього Сходу. Доходи і видатки Римської імперії. Особливості фінансів античних полісів. Склад доходів і видатків феодальної держави. Фінанси феодального міста та їх вплив на розвиток державних фінансів. Роль державних фінансів у первісному нагромадженні капіталу. Розвиток фінансів в індустріальній та постіндустріальній економіці.

3. Фінансове право і фінансова політика.

Фінансове право, його необхідність та джерела. Фінансова система держави. Поняття і завдання фінансової політики держави. Напрями фінансової політики держави. Типи і види фінансової політики держави. Фінансова політика суб'єктів господарювання. Фінансова безпека.

4. Система державних фінансів.

Призначення і суть державних фінансів. Бюджет держави. Державні доходи та витрати. Міжбюджетні відносини. Місцеві фінанси. Централізовані державні фонди цільового призначення. Державний кредит.

5. Фінанси суб'єктів господарювання.

Суть та основні принципи організації фінансів підприємницьких структур. Фінансові відносини суб'єктів господарювання. Фінансові ресурси підприємства. Принципи організації фінансів підприємницьких структур. Фінансовий менеджмент на підприємстві. Фінанси домогосподарств

6. Страхові фонди фінансових ресурсів.

Поняття, суть, та принципи страхування. Економічна природа страхування. Характеристика страхових потоків. Галузі, форми, види страхування. Система страхування в Україні. Страховий ринок. Фінансові резерви.

7. Фінансовий ринок.

Поняття фінансового ринку та його структура. Рух фінансових ресурсів та капіталу в економіці та передумови виникнення фінансового ринку. Функції фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Характеристика об'єктів фінансового ринку.

8. Міжнародні фінанси.

Суть та призначення міжнародних фінансів. Міжнародні фінансові інститути. Фінанси міжнародних організацій. Фінанси ЄС.

РОЗДІЛ 2. ГРОШІ І КРЕДИТ

9. Природа грошей.

Необхідність і суть грошей. Суть грошей як загального вартісного еквівалента та абсолютно ліквідного активу. Гроші як гроші і гроші як капітал. Становлення та еволюція грошей України. Форми грошей та їх еволюція. Функції грошей. Вартість грошей. Якісні властивості грошей. Роль грошей у розвитку економіки держави. Теорії грошей.

10. Грошовий оборот і грошові потоки

Поняття грошового обороту, його економічна основа, основні об'єкти та ринки, які він обслуговує. Структура грошового обороту за формою платіжних засобів та економічним змістом. Грошові потоки. Характеристика основних видів та їх взаємозв'язок. Поняття та складові маси грошей, що обслуговує грошовий оборот. Базові гроші та грошові агрегати. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Розрахунок швидкості обігу. Суть та вимоги закону кількості грошей, необхідних для обороту. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Характеристика грошового мультиплікатора.

11. Грошовий ринок.

Суть та особливості функціонування грошового ринку. Структура грошового ринку. Інституційна модель грошового ринку. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Рівновага на грошовому ринку та процент. Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку.

12. Грошові системи.

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем та їх еволюція. Створення і розвиток грошової системи в Україні. Державне регулювання грошової сфери: суть та методи регулювання. Поняття грошово-кредитної політики центрального банку, її цілі, типи. Інструменти грошово-кредитної політики. Фіскально-бюджетна і грошово-кредитна політика в системі регулювання ринкової сфери.

13. Інфляція та грошові реформи.

Суть, види та закономірності розвитку інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Суть та види грошових реформ. Моделі грошових реформ. Особливості проведення грошової реформи в Україні.

14. Ринок цінних паперів.

Економічна суть, структура та учасники ринку цінних паперів. Цінні папери та їх види. Міжнародні цінні папери. Формування вартості цінних паперів.

15. Система розрахунків.

Поняття грошового обігу, його необхідність. Касові операції на підприємствах. Касові операції банків. Принципи організації та вимоги до проведення безготівкових операцій. Відкриття рахунків в установах банків та їх обслуговування. Розрахункові документи та порядок їх оформлення. Форми безготівкових розрахунків.

16. Гроші і кредит у світовій економіці.

Суть валютних відносин. Поняття валюти, її призначення та сфери використання. Валютний ринок: суть та характеристика складових елементів. Поняття валютної системи, її структура, призначення і види. Платіжний баланс, його зміст і роль у механізмі валютного регулювання. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ у її функціонуванні.

17. Сутність кредиту та кредитний механізм.

Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Функції кредиту. Форми та види кредиту. Система банківського кредитування. Економічний зміст та форми страхування кредитів. Методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування.

18. Кредитна система.

Суть і структура кредитної системи. Походження і функції банків. Спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові установи.

19. Центральний банк та його роль в економіці.

Центральний банк як орган державного грошово-кредитного регулювання економіки. Функції центрального банку. Механізм реалізації грошово-кредитної політики.

20. Комерційні банки як основна ланка кредитної системи.

Поняття, призначення та класифікація комерційних банків. Походження та розвиток комерційних банків. Пасивні операції банків. Активні операції банків. Банківські послуги.

21. Спеціалізовані кредитно-фінансові установи.

Поняття про спеціалізовані кредитно-фінансові інститути та їх види. Страхові компанії. Пенсійні фонди. Інвестиційні фонди. Фінансові компанії. Кредитні спілки. Ломбарди. Міжбанківські об'єднання.

РОЗДІЛ 3. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ТА ФІНАНСОВИЙ РИНОК

22. Сутність банку та банківської діяльності

Поняття банківської діяльності та її генезис. Сутність банку: правовий та економічний підходи. Види банків, їх функції та основні принципи діяльності.

Банківські об'єднання, їх характеристика, мета створення та особливості діяльності.

23. Теоретичні засади організації банківської системи.

Становлення та розвиток банківської системи України. Сутність банківської системи та її інституціональна структура. Особливості побудови банківських систем у різних країнах. Роль банківської системи в економічному розвитку країни.

24. Центральний банк у банківській системі.

Статус та основні функції центрального банку. Структура Національного банку України. Операції центрального банку. Грошово-кредитна політика, механізм та інструменти її реалізації. Валютна політика.

25. Організація діяльності та управління банком

Порядок створення банківської установи. Органи управління банком. Функціональні та територіальні структурні підрозділи банку. Корпоративне управління в банках. Реорганізація банків, її види та методи. Методи реструктуризації банківської системи.

26. Банки на ринку банківських послуг

Поняття ринку банківських послуг. Стратегія банку на ринку банківських послуг: фокусування та диверсифікація. Конкуренція на ринку банківських послуг. Конкурентоспроможність банку та її основні індикатори

27. Ризики у банківській діяльності

Роль ризику у банківській діяльності. Види банківських ризиків. Роль власного капіталу у банківській діяльності. Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках.

28. Банківська система в умовах глобалізації

Створення та особливості функціонування міжбанківських об'єднань. Сфери міжнародного банківського бізнесу. Діяльність банків у міжнародних фінансових центрах. Іноземний капітал у банківській системі. Взаємодія національної банківської системи з міжнародними фінансовими організаціями.

29. Стабільність банківської системи

Стабільність банківської системи та системний ризик. Банкрутство банку: причини та наслідки. Антикризове управління банківською системою.

30. Державне регулювання банківської системи

Регулювання діяльності банків. Антимонопольне регулювання. Банківський нагляд: завдання та принципи діяльності. Фінансовий моніторинг. Міжнародні стандарти банківської діяльності. Розвиток банківського регулювання на наднаціональному рівні. Соціальна відповідальність банківського сектору.

31. Фінансовий ринок

Структура фінансового ринку. Учасники фінансового ринку. Функції фінансового ринку. Інструменти фінансового ринку. Регулювання фінансового ринку. Глобалізація фінансових ринків

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Актуальні проблеми фінансів та економіки: навч. посіб. Київ: Аграр Медіа Груп, 2023. 286 с.
2. Аранчій В. І. Гроші і кредит: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 364 с.

3. Бандурка А. М. Гроші і кредит: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 380 с.
4. Банківська система: навч. посіб. / Н. С. Ситник, А. В. Стасишин, Н. З. Блащук-Девяткіна, Л. О. Петик; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 580 с.
5. Банківська система: підручник / О. М. Тридід та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. Львів: Новий Світ – 2000, 2020. 536 с.
6. Вовчак О. Д. Гроші і кредит: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2012. 360 с.
7. Гроші та кредит: навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка; ред. М. І. Крупка. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 408 с.
8. Гроші та кредит: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 892 с.
9. Гроші та кредит: підручник / М. І. Савлук та ін.; за заг. ред. М. І. Савлука; М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. Київ: КНЕУ, 2011. 740 с.
10. Історія грошей і банківництва: підручник / І. Г. Скоморович та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. Київ: Атіка, 2004. 340 с.
11. Колодій А. В., Грицина О. В. Оцінка грошової маси України: стан, структура та тенденції її зміни. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2020. № 3 (71). С. 67-73.
12. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року. URL: <http://reforms.in.ua/Content/download/reforms/Financial%20sector/Complex%20program%20finance%20>
13. Маценко В. К. Гроші і кредит: термінологія. Київ: Академія, 2023. 120 с.
14. Маценко В. К., Наливайко В. Г. Гроші і кредит в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Київ: Академія, 2022. 120 с.
15. Маценко В. К., Наливайко В. Г. Гроші і кредит: теорія та практика. Київ: Академія, 2023. 400 с.
16. Мельник О. В., Шинкаренко В. М. Гроші і кредит: основи теорії та практики. Київ: Вид-во КНУ ім. Т. Шевченка, 2022. 368 с.
17. Мельник О. В., Шинкаренко В. М. Гроші і кредит: тестові завдання. Київ: Вид-во КНУ ім. Т. Шевченка, 2022. 120 с.
18. Митяй О. В. Гроші і кредит: навч. посіб. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2015. 492 с.
19. Місцеві фінанси: навч. посіб. Вінниця: Дон. нац. ун-т ім. В. Стуса, 2022. 105 с.
20. Мошенський С. Більше ніж гроші. Фінансова історія людства. Київ: Саміт-книга, 2020. 504 с.
21. Прядко В. В., Сайко М. М. Історія грошей і кредиту: підручник. Київ, 2009. 507 с.
22. Світлична В. Ю. Гроші і кредит: підручник / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
23. Стечишин Т. Б., Луців Б. Л. Банківська справа: навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і допов. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 404 с.
24. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf.
25. Сучасник В. С. Гроші і кредит. Київ: Знання, 2022. 320 с.

26. Сучасник В. С. Гроші і кредит: задачі та вправи. Київ: Знання, 2022. 160 с.

27. Фергюсон Н. Еволюція грошей. Фінансова історія світу / пер. з англ. К. Диса. 2-ге вид. Київ: Наш формат, 2019. 384 с.

28. Фінанси бюджетних установ: навч. посіб. / Н. А. Дехтяр, О. В. Дейнека, О. В. Люта, Н. Г. Пігуль; за заг. ред. Н. А. Дехтяр. Суми: Сум. держ. ун-т, 2020. 229 с.

29. Фінанси: підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Унів. думка, 2024. 632 с.

30. Фінансова думка України: у 3 т. / С. І. Юрій, С. В. Львовчкін, В. М. Федосов, П. І. Юхименко. Київ: Кондор; Тернопіль: Екон. думка, 2010.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Оцінювання вступного фахового випробування для здобуття освітнього ступеня Бакалавр проводиться за 200-бальною шкалою (від 100 до 200 балів). Позитивна оцінка становить не менше 100 балів. Екзаменаційний білет містить чотири питання, кожне з яких оцінюється по 25 балів максимально.

За повну та правильну відповідь на всі запитання вступник може набрати максимально 200 балів (за 200-бальною шкалою).

При цьому до участі в конкурсному відборі допускаються особи, які отримали за результатами вступного фахового випробування не менше 100 балів.

Критерії оцінювання відповідей на питання фахового вступного випробування:

- відповідь у 90–100% від кількості балів оцінюється, якщо вступник у повному обсязі розкрив зміст питання; здатен формувати висновки й узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями; правильно розв'язав завдання;

- відповідь у 70–80% від кількості балів оцінюється, якщо вступник достатньо повно розкрив зміст відповіді, але при викладанні деяких аспектів не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки; правильно розв'язав завдання, але допустив незначні неточності;

- відповідь у 50–60% від кількості балів оцінюється, якщо вступник у цілому розкрив основний зміст питання, але без обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки; завдання розв'язав не повністю;

- відповідь до 50% від кількості балів оцінюється, якщо вступник недостатньо розкрив зміст теоретичних питань і практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; завдання розв'язав частково або неправильно.